

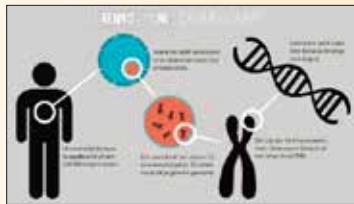
Studiecentrum voor Antroposofie

Voorjaar 2018

De wereld en de techniek ontwikkelen zich in een razend tempo. Wegkijken is niet de oplossing. Er dus induiken en er vat op krijgen. Geëngageerde spiritualiteit. Drie avonden gaan over de vraag **Heeft de Robot een Ziel?** Een andere actuele vraag is de **CRISPR-DNA** techniek, sleutelen aan het leven, de embryo; door Margalit Laufer. Wat is de **EU**, nachtmerrie of de goede droom? Door Ton Jansen. Verdiepen in de antroposofie geeft ons instrumenten. Peter Tromp gaat op drie avonden in op de vraag **Wat is een Mens?** Dan vier avonden over **Schiller en Goethe** en hun cultuurbepalende discussie over de eigenschappen, hartstochten, neigingen van de mens. Schiller in zijn *Brieven over de esthetische Opvoeding van de Mens* en Goethe in zijn *Sprookje van de Groene Slang en de Witte Lelie*. Rudolf Steiner werkte 7 jaar aan het Goethe Archief en heeft er veel inspiratie uit gekregen. Wij wensen u mooie avonden. Vertel het aan anderen. Geef de Flyer door aan uw kennissen.

Het verzwijgen van de gevaren van CRISPR DNA-techniek Margalit Laufer
Dinsdag 13 februari; Toegang € 10

De recent uitgevonden CRISPR DNA-techniek maakt het eenvoudig en goedkoop te sleutelen aan het leven. Dit controversieel. De publiekelijke discussie en regelgeving is nog amper gestart, maar de wetenschappers, industriële biotechnologie, farmaceutische industrie en de agrarische bedrijven staan te trappelen om te beginnen. De winstkansen zijn groot. Het is noodzakelijk om per direct het debat omtrent de risico's van deze techniek te voeren, wetgeving op te stellen en een internationaal coördinerend orgaan op te richten. Margalit pleit voor een onmiddellijk moratorium op Crispr-DNA- techniek in afwachting van de kaders.

De ziel van de robot

Bob Duin

Donderdag 15 febr, 8 mrt en 5 april. Toegang vrije bijdrage.

Wat is het wezen van de techniek? Hoe en waarom is het over de mensheid gekomen? Wij willen discussiëren in een groep van geïnteresseerden, liefst met een professionele achtergrond of opleiding. We beginnen met het thema De Ziel van de Robot. Hoe is hij gegroeid van gereedschap naar machine en automaat. Wat neemt hij waar, hoe denkt hij? Wat is onze emotionele relatie. Kan de robot gevoel hebben? Een wil? Hoe verhouden denken, voelen en willen van de robot zich tot de menselijke ziel? Hoe helpt de robot ons en hoe handhaven wij ons in een wereld vol automaten? Bob Duin was aan de TUDelft gespecialiseerd in patroonherkenning en machine intelligentie. Graag aanmelden via technologie@antroposofiedenhaag.nl

De Verenigde Staten van Europa: droom of nachtmerrie?

Ton Jansen

Dinsdag 20 februari 20.00 uur. Toegang € 10.

Het enthousiasme over de EU wordt met de dag minder, de problemen stapelen zich op. Het moet anders, maar hoe? Hoe kan Europa uitgroeien tot een samenleving, waar een hecht verband bestaat tussen de naties, zonder dat dit ten koste gaat van de culturele verscheidenheid en de ontwikkeling van de vrije individualiteit? Welke structuur is nodig? Wat moeten we hiervoor doen? En welke verborgen krachten zijn aan het werk die dit trachten te verhinderen? Uitgaande van de inzichten die Rudolf Steiner m.b.t. de driegerleding van het sociale organisme, willen we dit vraagstuk aan de hand van concrete voorbeelden uit verleden en heden bezien om zicht te krijgen op het ogenschijnlijk zo verwarrende tijdsgebeuren.

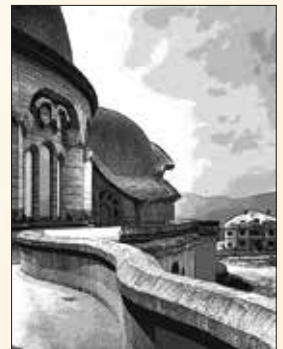

De positie van de antroposofie in de wereld in 1902 en 33 jaar later?

J.S. Catalan

Woensdag 28 februari, 20.00 uur. Toegang € 8

Rudolf Steiner maande zijn leerlingen om de geschiedenis van de antroposofische beweging ernstig te bestuderen.

Een werkelijk begrijpen van de tegenwoordige situatie van de Antroposofische Vereniging is zonder een gefundeerde kennis van deze eerste periode van 33 jaar bijna onmogelijk. Jean-Sébastien Catalan houdt zich sinds zijn 19de bezig met het vraagstuk van de antroposofische gemeenschaps-vorming en de geschiedenis van de antroposofische beweging. Catalan spreekt goed verstaanbaar Duits. Graag aanmelden: pvanblom@kpnmaill.nl, 06 13422558

Waar komt de mens vandaan en waar gaat hij naar toe? Peter Tromp
Vrijdag 16 maart, 13 april en 18 mei, 20.00 uur. Toegang € 10 per avond.

Dat de mens meer is dan een chemisch proces, meer is dan zijn brein is wel duidelijk. Maar wat is dat 'meer'? Peter Tromp zal in drie avonden vanuit de antroposofie op deze vraag ingaan.

16 maart: Hoe zit de mens nu eigenlijk in elkaar? Hoe staat de mens t.o.v. dieren, planten en mineralen. De mens is uniek: hij kan denken.

13 april: Waar komt de mens vandaan en waar gaat hij naar toe? Het kan geen toeval zijn dat de mens als denkend wezen op aarde de kroon van de schepping is. Wat ging eraan vooraf.

18 mei: Het leven op aarde, hoe is het begonnen en hoe zal het eindigen? Wat is de zin en opgave die de mens te vervullen heeft in het scheppingsproces.

Serie Schiller, Goethe, Sprookje Groene Slang en Witte Lelie

Ruim tien jaar koesterden Johann Wolfgang Goethe (1749-1832) en Friedrich Schiller (1759-1805) zich in elkaars zon. Schiller's 'Briefen über ästhetische Erziehung des Menschen' hebben Goethes aangezet tot het 'Sprookje van de Groene Slang en de Witte Lelie'. Voor Rudolf Steiner was Goethes Sprookje van wezenlijk belang voor de ontwikkeling van de antroposofie. Met Sebastiaan de Vries, Frans Lutters en Lisette Buisman op 23 mei.

Friedrich Schiller – Filosoof van de vrijheid
Woensdag 14 maart 20.00 uur. Toegang € 10.

Sebastiaan de Vries

Wat waren de sleutelmomenten in Schillers veelbewogen leven; welke fundamenteel nieuwe inzichten verwierf hij zich? Het thema vrijheid loopt als een rode

draad door zijn leven en werk. De weg naar vrijheid is de innerlijke ontwikkelingsweg die door het middengebied gaat en verbonden is met kunstzinnig scheppen. Het gaat erom de hogere mens, die ieder mens in zich heeft, met het ik te verbinden. Dat thema was voor Steiner inspirerend en is dat ook nog voor vandaag. Wie was deze denker die zoveel kiemen voor de komende tijd legde?

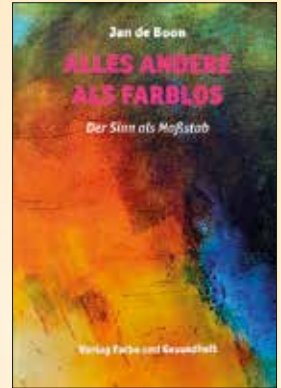

Kleurwaarneming met alle 12 zintuigen

Jan de Boon

Woensdag 21 maart 20.00 uur. Toegang € 10.

Architect en kleurexpert Jan de Boon ondernam een jarenlange zoektocht om een verbinding te vinden tussen de invalshoek van de reguliere natuurkunde en die van fenomenologie en de geesteswetenschap van Rudolf Steiner. Steeds duidelijker werd daarbij de rol van de zintuigen. Aangetoond werd dat bij kleurwaarnemingen alle 12 zintuigen zijn betrokken. Jan schreef er een boek over: Alles andere als farblos – Der Sinn als Maszstab.

Christus' opstanding met Pasen in de muziek

Woensdag 4 april 20.00 uur. Toegang 10.

Lezing met muziekvoorbeelden over hoe de grote componisten het mysterie van de opstanding in hun muziek hebben uitgedrukt. Voorbeelden van het 'Et ressurexit' uit het Credo in de Mis. De opstandings- (en zonne-) toonsoorten. De gregoriaanse oorsprong van de muzikale opstanding in een middeleeuws kerkreliëf. De opstandings-toonsoort bij Bruckner en Messiaen. De drieheid van Goede Vrijdag, stille zaterdag en paaszondag in de muziek.

Marc van Delft

Goethe als inspiratiebron voor de antroposofie Sebastiaan de Vries

Woensdag 11 april 20.00 uur. Toegang € 10.

Goethe was de ongekroonde koning van het Duitse Idealisme. Indien hij de kentheorie van zijn natuurbeschouwing opgeschre-

ven had, dan had hij daarmee de stroming van het Duitse Idealisme een filosofische afronding gegeven. Pas Steiner heeft deze wijsgerige basis, na 10 jaar studie in het Goethe-archief in Weimar, opgeschreven. Veel van Goethe's werken bevatten bronnen voor cultuurvernieuwing. Het Sprookje over de verborgen aspecten van het sociale leven, de Faust over de ontwikkeling van de moderne mens i.r.m. het kwaad, de Metamorfose van de Planten over het verkrijgen van diepere inzichten in het plantenrijk. Goethe's eigen leven was ook een inspirerende bron voor innerlijke cultuurvernieuwing en is dat nog steeds.

Kosmische achtergronden in het werk van Goethe

Frans Lutters

Woensdag 18 april 20.00 uur. Toegang € 10.

Hoe ontving Goethe zijn inspiratie? Kun je kosmische achtergronden in zijn werk aanduiden? Frans gaat hier op in door Goethe's roman Wilhelm Meister, de Faust en het Sprookje van de Groene Slang en de Witte Lelie met ons te onderzoeken. Waarin ligt de kosmische inspiratie van deze werken en wat is hun samenhang? Deze vragen en hun directe samenhang met de actualiteit zullen op de avond centraal staan.

Alchemie, inspiratiebron voor antroposofie en huidige tijd

Wilma Bos

Donderdag 3 en 17 mei 20.00 uur. Toegang € 10 per voordracht.

Op 3 mei gaat Wilma in op de geschiedenis van de alchemie en de vernieuwing daarvan door de antroposofie. De drie wezenlijke principes in de alchemie, de Tria Principia: Sal, Merkuur en Sulfur, komen aan bod. Al eeuwenlang worden deze principes in relatie gebracht met de Triniteit, maar we vinden ze ook terug in het driedelige mensbeeld van lichaam, ziel en geest.

Op 17 mei komen de vier elementen en de vier ethersoorten aan de orde, n.a.v. een Keltische legende. Ook hier kunnen we weer een lijn doortrekken naar bv. het vierledig mensbeeld vanuit de antroposofie, maar ook naar de vier temperamen-

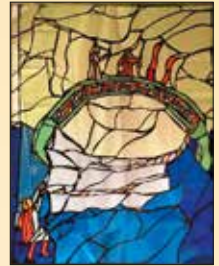

Beeldentaal van De Groene Slang en de Witte Lelie

Woensdag 23 mei 20.00 uur. Toegang € 10.

Lisette Buisman

In het Sprookje van de Groene Slang en de Witte Lelie maakt Goethe aanschouwelijk wat hij voor het wezen van de ziel beslissend acht. De initiatie kan in iedere mens worden betrokken en dat toont ons zijn sprookje in de meest eminente zin. Eerst moeten wij bepaalde dingen overwinnen, om zoover te komen. De schone jongeling is niets anders dan de eerlijk strevende mens: hij, die innerlijk een volkomenheid probeert te ontwikkelen (mede door de geschenken van de gouden, zilveren en bronzen koning) om zich zo met de jonkvrouw, witte lelie, te kunnen verbinden. Het offer van de groene slang is hiervoor nodig. We willen we ons zo in de beeldentaal onderdompelen, dat deze initiatie in ons mee kan resoneren.

Algemene Informatie

Alle activiteiten vinden plaats in het Vreedehuis, Riouwstraat 1, Den Haag. Reserveren is voor een aantal activiteiten gewenst (zie de informatie bij de activiteiten).

Vriendenpas

Een Vriendenpas kost € 40 voor het voorjaar 2018 en is aan te vragen via het formulier op de website of telefonisch via 06-53271035. Hiermee heeft u toegang tot alle voordrachten, maar niet tot de cursussen.

Ooievaarspas en studenten

Houders van een Ooievaarspas en studenten kunnen 50% reductie krijgen op alle activiteiten, tenzij anders aangegeven.

Zie verdere en actuele informatie: www.antroposofie-den Haag.nl

Vreedehuis, Riouwstraat 1, 2585 GP Den Haag

info@antroposofie-den Haag.nl, tel: 0653271035

Bankrekening: NL62INGB0000678486

Zie ook de website WWW.ANTROPOSOFIEDENHAAG.NL waar alle antroposofische en daaraan gelieerde initiatieven en activiteiten in Den Haag, Leiden, Zoetermeer en Delft worden vermeld.